

Inspiratievoorbeeld 2: Methodeschool Mijn Oogappel (BaO)

Informatie over de school

Mijn Oogappel is een kleine school met in totaal 84 leerlingen. Er zijn 28 leerlingen ingeschreven in de BuO school (type BaA en type 9) en 56 in de GeO school. Het personeel vormt samen één team dat bestaat uit 19 mensen, waarvan 32 paramedische uren.

Doel en typische kenmerken van de samenwerking

Kenmerkend voor Mijn Oogappel is de 'klasunieke' werking in de kleuterschool waarbij alle kleuters ongeacht hun leeftijd worden samengebracht in één groep van ongeveer 19 kleuters met een maximum van 32 kleuters. De BuO school omvat geen kleuterwerking, maar er zijn wel kleuters ingeschreven met een verslag type 4 en type 9 evenals een kleuter met het Prader Willi syndroom. De school wil een inclusieve omgeving creëren waarin de kleuters samen leren en groeien. Daarnaast wordt er in de lagere school gewerkt met graadklassen waar een samenwerking tot stand komt tussen het buitengewoon en gewoon onderwijs.

De school benadrukt haar methodische karakter waarbij doelgericht en talentgericht onderwijs centraal staan. Het doel is om bij alle kinderen een positief zelfbeeld te ontwikkelen en zelfredzaamheid te bevorderen. Een belangrijk onderdeel van hun gezamenlijk onderwijs is de sterke focus op **psycho-educatie** waarbij ze leerlingen begeleiden naar zelfkennis, doelgericht werken en oplossingsgericht leren denken. Het principe 'help mij het zelf doen' staat hierbij centraal. Wanneer leerlingen voor een probleem staan waar ze zelf geen oplossing voor vinden, worden hen verschillende middelen aangereikt om toch zelf tot een oplossing te komen. In elke klas staat er een 'help-yourself-desk' (zie Afbeelding 1), een speciale kast gevuld met hulpmiddelen zoals koptelefoons, rekenmachines, tafelkaarten, taalkaarten en meer. Deze desk is toegankelijk voor alle leerlingen, zowel uit het BuO als het GeO. Op deze manier wil de school actief inzetten op zelfredzaamheid en een positieve en stimulerende leeromgeving creëren waarin elke leerling zijn of haar potentieel kan ontplooien. Daarnaast zet de school in op sociaal-emotionele ontwikkeling van alle leerlingen via de 'kindercoach'. De kindercoach, die ook de zorgleerkracht/ergotherapeut is, gaat met leerlingen in gesprek, bijvoorbeeld over ruzies. Daarnaast werkt de coach samen met de leerlingen aan sociale vaardigheden, zoals samenwerken in de klas.

Afbeelding 1. Help yourself desk.

Op de school is er een nauwe samenwerking tussen de verschillende betrokken actoren. Het team van leerkrachten, uit zowel BuO als GeO, functioneert als **één team**. Er is sprake van **één schoolbeleid** met gedeelde werkgroepen.

Wij hebben eigenlijk de middelen die we hebben voor het gewoon en voor het buitengewoon onderwijs samen in één pot gestoken, zowel naar lestijden als punten, maar ook het financiële. Alles zit eigenlijk bij elkaar en dat zorgt ervoor dat we echt een team zijn. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen wie er in het gewoon of in het buitengewoon staat.

De **directies van de entiteiten BuO en GeO** zijn beiden verantwoordelijk voor de school en hebben hun opdrachten verdeeld. De directeur van de entiteit GeO is pedagogisch-didactisch directeur en de directeur van de entiteit BuO is logistiek-organisatorisch directeur. Ze voeren gezamenlijk beleid, bijvoorbeeld rond gedrag en zorg (zie verder). Ook personeelsvergaderingen en pedagogische studiedagen worden gezamenlijk georganiseerd.

Bij de start van de samenwerking lag de nadruk op het realiseren van een vorm van integratie waarbij beide scholen, BuO en GeO **naast elkaar konden bestaan op dezelfde campus**.

We zijn gestart vanuit een integratiegedachte. Ik zou het nog geen inclusie noemen. We zijn gegroeid vanuit een school voor gewoon onderwijs en we willen integratie tussen het gewoon en buitengewoon onderwijs blijven mogelijk maken.

Hoewel ze nog steeds duidelijk gescheiden waren als entiteit wilde de school BuO zo veel mogelijk integratie mogelijk maken met het GeO, maar met de nodige voorzichtigheid om het haalbaar te houden voor beide scholen. In deze werking kenden de scholen voor BuO en GeO al enkele samenwerkingen.

“We hadden een gedeelde speelplaats en refter, een gedeeld jaarthema en gedeelde weekvieringen. Er werden gezamenlijke schoolfeesten, schoolreizen, sportdagen en muzische namiddagen georganiseerd. Ook het niveaulezen werd schooloverschrijdend georganiseerd en af en toe een didactische uitstap.” (Directie)

Sinds schooljaar 2020 - 2021 werd er een significante verandering doorgevoerd. De BuO-school besloot een methodeschool op te richten met een nieuw aanbod voor leerlingen GeO met een duidelijke focus op inclusie en het worden van **één school**. De scheiding tussen BuO en GeO is meer vervaagd en er is een gezamenlijke inzet voor de ontwikkeling van alle leerlingen.

De nieuwe methodeschool ambieert **kwaliteitsvolle onderwijstrajecten voor alle leerlingen**. Hierbij ligt de nadruk op het bevorderen van inclusie, het tegengaan van stereotypen door talent- en doelgericht te werken, en het actief zoeken naar en ontwikkelen van vaardigheden en mogelijkheden van elke leerling. Het schoolteam streeft naar een positief zelfbeeld bij leerlingen. Door deze aanpak wil de school een onderwijsomgeving creëren waarin elk kind kan gedijen en zijn volledige potentieel kan benutten.

Aanpak en concrete organisatie van de samenwerking

Mijn Oogappel is een inclusieve campus met een geïntegreerde werking in het basisonderwijs, waar leerlingen GeO type 9 en type basisaanbod samen les volgen.

Wij profileren ons als één school. We hebben wel weliswaar twee instellingsnummers, maar we profileren ons echt als één school waarbij kinderen ingedeeld zijn in groepen.

Samenstelling van de klasgroepen

In de **kleuterklas** hanteert de school een aanpak die afwijkt van het traditionele jaarklassensysteem. De 19 kleuters uit alle jaren (2,5 – 6 jaar) zitten samen in de ‘regenboogklas’. De regenboogklas biedt een gezamenlijke leeromgeving waar elk kind een leeraanbod krijgt op zijn of haar niveau. Voordelen van deze aanpak zijn onder andere dat kinderen spontaan van elkaar leren, ongeacht leeftijd. Differentiatie wordt gestimuleerd en er ontstaat een familiaal karakter in de school. Montessori-methodieken worden toegepast voor alle leerlingen met als leidraad het principe van 'leer mij het zelf doen'.

In het **lager onderwijs** hanteert de school een graadklassensysteem waarbij elke graad bestaat uit twee klassen: één klas voor leerlingen ingeschreven in BuO en één voor de leerlingen uit het GeO. De graadklassen zijn bewust klein gehouden met maximaal acht leerlingen per geboortjaar in het GeO, wat neerkomt op maximaal zestien leerlingen per klas. In het BuO is het aantal leerlingen beperkt tot maximaal tien leerlingen per graadklas. In totaal zijn er dus ongeveer 26 leerlingen verdeeld over twee klassen per graad. In het lager onderwijs worden de klassen benoemd met een kleur waardoor het onderscheid tussen de klassen GeO en BuO minder zichtbaar is.

Kinderen zijn ingedeeld in groepen met kleurnamen zoals Groen, Blauw, Geel, Oranje, Rood en Paars in de lagere school.

[...] Onze leerlingen stellen zich hier ook geen vragen bij. Zij categoriseren elkaar niet. Het is niet zo dat de leerlingen zeggen dat de leerlingen van de gele of rode klas anders zijn dan hen of de klassen van het buitengewoon onderwijs.

Kleuteronderwijs	Lager onderwijs	
Regenboogklas (2,5 jaar – 6 jaar)	Eerste graad GeO Groen	Eerste graad BuO Blauw
	Tweede graad GeO Oranje	Tweede graad BuO Geel
	Derde graad Geo Paars	Derde graad BuO Rood

Organisatie van de lessen

De lessenroosters van de eerste, tweede en derde graad verlopen synchroon. In elke klas wordt op hetzelfde moment hetzelfde vak gegeven zodat er binnen de graad over de twee klasgroepen heen samengewerkt kan worden. Dit maakt dat ook gemeenschappelijke activiteiten voor alle leerlingen van de school kunnen worden georganiseerd. Dit bevordert dan ook de samenwerking tussen alle leraren over de graden heen.

De graadklassen GeO en BuO bevinden zich naast elkaar (zie Afbeelding 2). Door deze fysieke nabijheid wordt samenwerking tussen de graadklassen bevorderd.

Afbeelding 2. Containers graadklassen lager onderwijs.

In de voormiddag krijgen de leerlingen lessen Nederlands en wiskunde in de graadklas (1ste graad, 2de graad en 3de graad). Binnen de graadklassen worden **niveaugroepen** gehanteerd gericht op individuele behoeften en capaciteiten van de leerlingen (BuO en GeO gemengd). Er zijn uitzonderingen voor sommige leerlingen die bij een ander niveau kunnen aansluiten, wat flexibiliteit biedt om het onderwijs beter af te stemmen op de individuele behoeften van leerlingen. Leerlingen met nood aan uitbreiding kunnen bijvoorbeeld voor wiskundelessen aansluiten bij een hogere niveaugroep dat overeenkomt met het laatste leerjaar in de graadklas.

Tijdens de lessen van Nederlands en wiskunde wordt er gewerkt met het ‘**carrouselprincipe**’. In deze carrousel komen alle leerlingen tijdens de les in de niveaugroepjes bij de leerkracht voor een instructiemoment. Vervolgens schuiven ze door naar een ‘inoefeneiland’ en ‘herhalingseland’. Het oefenmateriaal wordt zorgvuldig geselecteerd met oefeningen die aansluiten bij het niveau van de leerlingen. Zo kunnen bijvoorbeeld schoolverlaters van BuO en GeO die georiënteerd worden naar de A- of B-stroom in het secundair ook een niveaugroep vormen. Niet alleen binnen de vakken wiskunde en Nederlands, maar ook in de lessen wereldoriëntatie wordt rekening gehouden met de niveau- en tempoverschillen evenals de talenten en interesses van elk kind.

In de namiddag wordt **projectwerk** georganiseerd waar de leerlingen BuO en GeO per graad samenwerken aan projecten. In de eerste graad bijvoorbeeld werken beide klassen samen aan projecten rond mens en maatschappij, wetenschappen en techniek, muzische vorming en beweging. Twee leerkrachten zijn dan verantwoordelijk voor de volledige groep leerlingen binnen de graad. Ze kunnen daarbij verschillende vormen van co-teaching inzetten, zoals parallelle co-teaching waarbij elke leerkracht een groep leerlingen ondersteunt.

Het projectwerk is onderverdeeld in **zeven grote thema's** gebaseerd op de inhoud van het leerplan van de vakken. Gedurende zes weken staat telkens een andere cluster centraal waaronder thema's als fauna en flora, duurzaamheid, diversiteit, tijd, omgeving, vrije tijd, en gezondheid en persoonlijke geschiedenis besproken worden. Zowel in de kleuterklassen als in alle klassen van het lager onderwijs werken ze tegelijkertijd aan hetzelfde thema. De start van elk thema wordt gemarkeerd door een **themadag** waarop alle leerlingen van de school samenkomen. Tijdens deze dag vinden workshops plaats, worden (schoolexterne) gasten uitgenodigd om te komen vertellen over het thema en worden er uitstappen georganiseerd om de inhoud van het thema te introduceren en de leerlingen te enthousiasmeren. Leerkrachten werken samen met de leerlingen om **onderzoeksvragen** per thema op te stellen waarbij de focus ligt op wat ze al weten, wat ze willen weten en wat ze willen doen met het thema. Deze onderzoeksvragen vormen de basis voor **groepswork** waarin leerlingen in kleine groepjes aan de slag gaan. Elke cluster wordt afgesloten met een **'Museum op school'-moment**, waarbij de hele school wordt omgetoverd tot een museum. Leerlingen presenteren hun eigen onderzoeksvragen aan medeleerlingen, ouders en buurtbewoners. Dit biedt een gelegenheid om te tonen wat ze gedurende de afgelopen zes weken hebben geleerd en gedaan binnen een specifiek thema. De presentaties worden door alle leerlingen samen verzorgd.

Uniek in de schoolwerking is verder het wekelijkse **'stiepelen'**, een klas- en schooloverschrijdend lesuur dat speciaal is ontwikkeld door de school. Dit staat voor 'stimulerend spelen' en biedt een breed scala aan activiteiten, zoals 'vreemde talen-stiepel', 'fietsstiepel', 'schaakstiepel', 'puzzelstiepel', 'kookstiepel', 'moestuinstiepel', 'makersstiepel' en 'legostiepel'. Leerlingen BuO en GeO hebben de vrijheid om te kiezen aan welke stiepel ze willen deelnemen naargelang hun eigen voorkeuren en interesses. De school zet met het stiepelen ook in op de talenten van de leraren. Zo hebben leerkrachten de opdracht om een uitdagend en gevarieerd aanbod aan *stiepelactiviteiten* te ontwikkelen waarbij ze gebruik maken van de talenten in het team.

Andere afspraken op schoolniveau

Sinds 2020 zijn er ook individuele trajecten gestart voor verschillende leerlingen. Hierbij hebben leerlingen de mogelijkheid om **deeltijds lessen bij te wonen** in een andere klas. Dit biedt nog meer flexibiliteit waarbij leerlingen BuO vakken kunnen bijwonen in de GeO-klas en omgekeerd. De school zet hiermee in op maatwerk en het optimaliseren van het leerproces voor elke leerling, maar ook op de overstap van leerlingen BuO naar het GeO.

Het **zorgteam** van de school opereert als één team voor beide scholen. De directeur van de entiteit GeO vervult samen met een andere collega de rol van zorgcoördinator en wordt bijgestaan door twee logopedisten vanuit het BuO en één zorgjuf (kindercoach). Samen richten zij zich op de ondersteuningsbehoeften van alle leerlingen.

Alle leden van het zorgteam staan samen klaar voor zowel de kinderen van het BuO als van het GeO. Als er dan een MDO gesprek is met het CLB dan splitsen we ons wel op, maar eigenlijk is de voorbespreking en de manier van aanpakken of werken hetzelfde en gebeurt dat samen.

Vanuit het gemeenschappelijke zorgteam worden ook alle leerkrachten meegenomen in hetzelfde zorgbeleid. In dit zorgbeleid wordt ook de handelingsplanning, die oorspronkelijk uitsluitend gebruikt werd in het buitengewoon onderwijs, doorgetrokken naar het gewoon onderwijs. Vanuit het gemeenschappelijke zorgbeleid probeert het onderwijspersoneel zo dezelfde taal te spreken. Hiervoor werden enkele onderdelen uitgewerkt:

- **Drie klassenraden per jaar voor alle leerlingen:** Het onderwijsteam organiseert drie klassenraden per jaar om de doelen uit te tekenen voor alle leerlingen. Dit gebeurt drie keer per jaar om de vooruitgang van de leerling te bespreken en de doelen opnieuw te evalueren en bij te stellen. De doelen worden uitgetekend aan de hand van zelfgemaakte doelenboeken voor elk leergebied. Deze werden gecreëerd op basis van de ZILL-doelen en de ontwikkelingsdoelen basisaanbod van het buitengewoon onderwijs. Per leergebied worden er zo clusterdoelen geformuleerd (die voornamelijk nagestreefd worden door de leerlingen ingeschreven in het gewoon onderwijs). De clusterdoelen bestaan ook verder uit doelen die een opstapje vormen om de clusterdoelen te bereiken. Via de doelenboeken tracht te school te werken aan gemeenschappelijke doelen voor alle leerlingen. Voor leerlingen met een aangepast curriculum bieden de 'subdoelen' een houvast om toch aan de gemeenschappelijke doelen te werken.
- **Doelenboeken:** De doelenboeken vormen de start voor het uittekenen van de doelen voor de leerlingen. Per periode maken de leerkrachten 'periodeplannen' op die de leerkrachten samen willen nastreven met de leerlingen (voor een periode tussen twee klassenraden). Voor het gewoon onderwijs wordt dit in een jaarplanning gegoten waarbij er gewerkt wordt met werkplannen voor de leerlingen. Voor het buitengewoon onderwijs wordt er gewerkt met een groepsplanning en de individuele handelingsplanning. Op basis van de doelenboeken selecteren de leerkrachten de doelen voor de leerlingen.
De doelen zijn geformuleerd in ik-doelen vb. 'ik tel op en trek af tot 1000' zodat de leerlingen weten welk doel in welke les centraal staat. Deze ik-doelen worden vervolgens weergegeven op elk werkblad, in het contractwerk en zelfstandig werk, op het groeirapport (het woordelijk rapport waarin de ik-doelen geëvalueerd worden aan de hand van een schaal). Via het zelfstandig werk en het groeirapport worden de ik-doelen ook gecommuniceerd naar de ouders.

Op deze manier tracht de school **eenzelfde taal** te creëren over de doelen en zorg die aan leerlingen geboden wordt voor het zorgteam, onderwijspersoneel, leerlingen en ouders. Op het gebied van **ondersteuning** aan leerlingen wordt op de school dus geen onderscheid gemaakt tussen leerlingen GeO en BuO. De school streeft ernaar om ondersteuning toegankelijk te maken voor alle leerlingen die hier nood aan hebben. Een belangrijk aspect van de ondersteuning is de implementatie van de "zoom-in" en "zoom-out", evenals de "time-in" en "time-out". Dit zijn methodieken waar leerlingen en leerkrachten gebruik van kunnen maken wanneer een leerling nood heeft aan rust en ruimte.

Tijdens een "zoom-in" en "zoom-out" kiezen de leerlingen zelf of samen met de begeleider om te focussen en tot rust te komen. Er zijn verschillende "zoom-in" plekken binnen de school, zoals in de klas, op de speelplaats en tijdens de turnles. Hoe lang de leerling gebruik maakt van de "zoom-in" wordt

bepaald door het kind zelf. Daarnaast heeft de school ook de "zoom-out" waarbij het kind zich terugtrekt in de zorgklas en begeleiding krijgt van de zorgjuffen. De zoom is de 'safe-way' waarbij de kinderen zelf aangeven dat ze rust nodig hebben en nood hebben aan ontspanning. Er is sensomotorisch materiaal aanwezig maar ook ruimte om te droedelen, een woordpuzzel,... te maken.

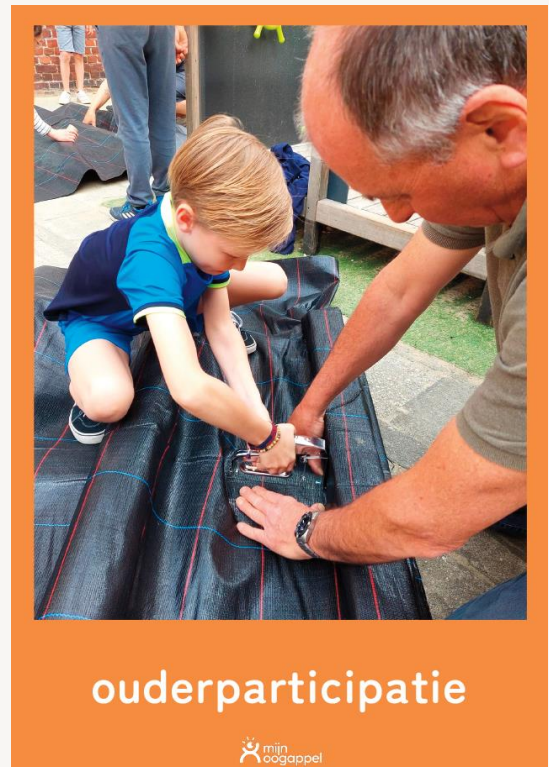
Bij de "time-in" en "time-out" ligt de focus op storend en overschrijdend gedrag van leerlingen en ligt het initiatief bij de begeleiders. De "time-in" komt in actie bij storend gedrag na een waarschuwing. Dezelfde specifieke plekken in de klas, op de speelplaats en tijdens de turnles die gebruikt worden voor de "zoom-in" kunnen hiervoor gebruikt worden. Het doel van "time-in" is om het kind uit de situatie te halen en het storende gedrag te stoppen. Na vijf minuten wordt een herstelgesprek en/of een herstelactie gestart. Wanneer er sprake is van blijvend storend of overschrijdend gedrag wordt de "time-out" ingezet. Hier neemt de begeleider opnieuw het initiatief. Deze begeleidt het kind naar de zorgklas. Ook nu is het doel om het kind uit de situatie te halen en het storende of overschrijdende gedrag te stoppen. Na de "time-out" wordt een herstel- en gevolgplan opgesteld om verdere begeleiding te bieden aan het kind.

Verder wordt ook de leerlingenraad georganiseerd op schoolniveau. Leerlingen GeO en BuO zitten samen in de **leerlingenraad** die één keer per maand samenkomt. De leerlingenraad is opgebouwd uit verschillende klasvertegenwoordigers. Hun taak is om agendapunten uit hun eigen klas mee te nemen naar de raad.

Ik leid het gesprek en E.J. schrijft het gesprek uit. Het gaat over thema's zoals een pastakop op school, een ijsjeskar en ook hoe we de speelplaats kunnen veranderen. [...] We hebben bijvoorbeeld ook gezorgd dat we niet te voet naar het zwembad gaan, maar met de fiets. Dan hebben we ook langer turnles. (Leerlingen)

Het schoolteam geeft aan dat ze ook de **ouders** proberen te betrekken **als actieve actoren** in de (samen)werking. Naast hun bijdrage aan praktische zaken, worden ouders betrokken bij het nadenken over belangrijke onderwerpen zoals huiswerk, projectwerk, voeding op school en welke thema's ze belangrijk vinden. Daarnaast worden ouders ook betrokken bij het vormgeven van activiteiten. Ouderparticipatie wordt gestimuleerd met specifieke momenten zoals oudercafés en themadagen waar ouders kunnen meedenken en bijdragen aan de schoolwerking.

Wij proberen heel hard in te zetten op ouderparticipatie. Dat is niet zo makkelijk omdat we gestart zijn in corona waarbij we de ouders eigenlijk aan de schoolpoort moesten achterlaten. Maar we proberen echt wel bijvoorbeeld op donderdag tijdens het stiepen ouders uit te nodigen om zelf ook deel te nemen aan een stiepel of er zelf een te geven. [...] We willen ook hun input. Bijvoorbeeld 'Wat vinden jullie belangrijke thema's?'

ouderparticipatie

mijn
oogappel

Wat eraan vooraf ging...

2005-2006: Oprichting van School met de Bijbel voor BuO Mijn Oogappel op de campus van GeO school De Ark

In het schooljaar 2005-2006 werd Mijn Oogappel, een BuO school (met toen nog type 1 en type 8, later type basisaanbod), opgericht op dezelfde locatie als de school voor GeO De Ark. Mijn Oogappel was geen vestigingsplaats maar een nieuwe school voor BuO georganiseerd op dezelfde campus. Wanneer de GeO school De Ark kinderen met SOB vanwege gebrek aan ondersteuning doorverwezen werden naar het BuO kon Mijn Oogappel met hun expertise deze leerlingen opvangen. In deze beginperiode was er nog geen sprake van inclusie, maar ontstonden wel meteen ideeën over samenwerking. Er werden diverse integratieactiviteiten georganiseerd, zoals muzische namiddagen, niveaulezen, schoolfeesten, projectdagen, en het delen van pauzes op de speelplaats.

Met de introductie van de Conceptnota Vandenbroucke en het Leerzorgkader werd van het buitengewoon onderwijs verwacht dat het expertise zou delen met het gewoon onderwijs. Dit leidde tot uitdagingen omdat leerkrachten BuO zich niet als experts beschouwden en de werkdruk tussen de leerkrachten BuO en GeO volgens het team GeO niet gelijk verdeeld was. Na verloop van tijd groeiden de scholen meer uit elkaar waarbij spanningen ontstonden over middelen, activiteiten, lokalen en uren. Bijgevolg werd er minder en minder nog samen gedaan. De twee scholen zijn zelfs geëindigd met verschillende speeltijden omdat de groep leerlingen te groot werd.

"Je merkte meer een verzet van 'het lukt niet'. Ik merkte meer ergernissen van de leerkrachten van het gewoon over de organisatie van het buitengewoon. Ze konden zich moeilijk aansluiten. Bij ons was alles zagezegd leuk en prettig en bij hun kon dat volgens hen niet. Wij hebben daar meer tijd voor en zij niet. Het wij-zijverhaal was duidelijk." (Leerkracht)

2014-2015: M-decreet – Gevolgen voor BuO school Mijn Oogappel

In het schooljaar 2014-2015 ondervond de BuO school Mijn Oogappel de impact van het M-decreet wat resulteerde in een geleidelijke daling van het leerlingenaantal. Deze daling manifesteerde zich jaar na jaar waarbij het aantal leerlingen in 2019 was afgenomen van 54 tot slechts 26. Deze afname veroorzaakte niet alleen onzekerheid over het voortbestaan van de school, maar de boventalligheid van leerkrachten had ook gevolgen voor hun jobzekerheid. De school bevond zich daardoor in een uitdagende situatie waarbij ze gedwongen werden om op zoek te gaan naar oplossingen om de bestaanszekerheid van de school te waarborgen. Deze zoektocht naar oplossingen leidde tot diverse mogelijkheden onder meer het heroverwegen van het onderwijsaanbod door het verbreden van het aanbod onderwijstypes en strategieën voor het aantrekken van leerlingen.

2016-2017: Zoektocht naar een oplossing - aanvraag nieuw type 9 in de school

In het schooljaar 2016-2017 ondernam Mijn Oogappel een eerste belangrijke stap door een aanvraag in te dienen voor de oprichting van type 9 in de school. Helaas werd deze aanvraag toen niet goedgekeurd, wat een tegenslag betekende voor de plannen van de school.

2018-2019: Traject 'Warme scholen'

In het schooljaar 2018-2019 begon Mijn Oogappel voor het eerst na te denken over inclusie. Het project 'warme scholen' bood zowel scholen voor GeO als scholen BuO de gelegenheid om out-of-the-box-ideeën te verkennen en te onderzoeken of een intensievere samenwerking haalbaar was. Vragen zoals

“Kan inclusie bij ons op de campus?” “Kan er een intensievere samenwerking ontstaan tussen BuO en GeO?” stonden in dit traject centraal.

Het schoolteam geeft aan dat deelname aan het traject geleid heeft tot gesprekken over inclusie en intensievere samenwerking, maar deze liepen moeizaam en botsten op obstakels. De BuO school lag op een campus van een GeO school, maar deze stond niet open voor samenwerking. Er was angst voor het nieuwe en de neiging om vast te houden aan de vertrouwde manier van werken (naast elkaar). Verder blijkt ook dat het onderwijspersoneel de overeenkomst tussen de pedagogisch-didactische methode van de BuO en GeO school een belangrijke factor vinden om samen te werken:

De school GeO had een vrij klassiek onderwijssysteem en Mijn Oogappel heeft het methodeonderwijs. Dat zorgde er ook voor dat we meer uit elkaar dreven.

Anderzijds hadden sommige leden van de schoolteams wel zin om te experimenteren en los te komen van het bekende om zo ruimte te kunnen bieden aan innovatieve ideeën die kunnen leiden tot een inclusieve werking.

We stelden ons de vraag of we hetgeen we deden in het buitengewoon, dat methodisch karakter, konden kopiëren naar een gewone setting. De manier van onderwijs geven, zoals de niveauwerking voor wereldoriëntatie, niveaugroepen voor rekenen wilden we kopiëren naar een afdeling gewoon onderwijs. (...) Ook de know-how rond bijvoorbeeld handelingsplanning en het doelgericht werken wilden we transfereren naar het gewoon onderwijs.

2020-2021: De BuO-school Mijn Oogappel richt zelf een nieuwe methodeschool op Mijn Oogappel, een school voor GeO, op een nieuwe locatie

In het schooljaar 2020-2021 ontstond het idee om binnen de methodeschool voor BuO een afdeling voor GeO op te richten. Mijn Oogappel scheidde zich toen af van De Ark en verhuisde naar een nieuwe locatie. De reden van de verhuis had vooral te maken met plaatsgebrek (zowel De Ark als Mijn Oogappel hadden een plaats tekort) om op de locatie van de Ark een inclusieve werking te kunnen uitbouwen.

Met de oprichting van de nieuwe school kwam ook een nieuwe directie. Samen bereidden ze de inclusieve werking voor. De transitie naar een gezamenlijke aanpak was uitdagend onder meer vanwege een personeelstekort en de zoektocht naar een geschikte locatie. Tegelijkertijd daalde het aantal leerlingen basisaanbod opnieuw. De opstart van een nieuwe afdeling GeO betekende ook dat leerkrachten dienden over te stappen van BuO naar GeO. Ook de verandering naar een methodische aanpak was niet even eenvoudig voor elke leerkracht.

Toen we als school overgestapt zijn naar een methodeschool zat ik in het begin ook niet mee op de kar. Niet iedereen van het team vond dit even makkelijk. Ik noem mijzelf geen ‘methodeschool-leerkracht’. Ik zie heel veel positiefs in het traditionele en de klassieke manier van werken, maar ik zie ook veel positieve dingen in de methodeschool. Een beetje een mengelmoes. Ik heb zelf ook moeite ervaren met de verandering.

De transitiefase – die tot 2023 geduurd heeft – werd gekenmerkt door onzekerheden mede door de coronapandemie, maar ook de zoektocht naar een geschikte locatie voor de school en de heroriëntering van het onderwijsaanbod.

2022-2023: Aanvraag type 9, met succes!

Na een eerste poging in 2016-2017, diende de school in 2022-2023 een nieuwe aanvraag in om type 9 op te richten in de BuO school. Deze aanvraag werd wel goedgekeurd waardoor de BuO school zowel leerlingen met een verslag type basisaanbod als type 9 mag verwelkomen.

2023-2024: Definitieve verhuis – één school

In het schooljaar 2023-2024 verhuisden de beide scholen Mijn Oogappel (BuO en GeO) naar een definitieve campus, waar ook de type 9 werking van start ging.

De beleving van de samenwerking: Door de bril van onderwijsprofessionals, leerlingen en ouders

Het schoolteam benoemt diverse **sterke punten** die de samenwerking en inclusieve aanpak kenmerken. Eén van de belangrijkste sterktes is de eenduidige visie en het team dat als één geheel functioneert. De inclusieve projectwerking draagt bij aan een gelijkgerichte visie waarbij kinderen zich niet 'buitengewoon' voelen. De samenwerking heeft bijgedragen aan het doorbreken van stereotypes.

We ervaren dat het werkt zoals we de afgelopen drie jaar bezig zijn. Je merkt hoe kinderen openbloeien zowel uit het buitengewoon als het gewoon onderwijs. Onlangs is een directeur uit de buurt komen kijken naar onze geïntegreerde werking. Als ik met hem door de school liep, waren de leerlingen bezig met activiteiten. We kwamen uit een klas waar leerlingen voorlezen voor anderen. Het was mooi om te zien dat het juist een leerling uit het buitengewoon onderwijs was die voorlas aan een leerling gewoon onderwijs met dyslexie.

De huiselijke en kleinschalige sfeer bevordert de samenwerking als team en de opgebouwde expertise binnen de school wordt als een waardevol kapitaal beschouwd.

De aanwezigheid van een **open mindset** is volgens het schoolteam een belangrijke randvoorwaarde voor een samenwerking tussen BuO en GeO. Een open mindset wordt door hen gedefinieerd als de **bereidheid van leerkrachten** om volledig betrokken te zijn zonder terughoudendheid en met een acceptatie van verandering en het onbekende. Een belangrijke drempel die hierbij overwonnen moet worden, is de angst voor verandering en het blijven vastklampen aan bekende structuren en gewoontes. Zo merkt het schoolteam op dat wanneer deze bestaande methoden kwalitatieve output leveren het moeilijk kan zijn voor leerkrachten om aanpassingen te overwegen.

Een specifieke uitdaging is de **perceptie over leerlingen uit de entiteit BuO**. Het is van cruciaal belang dat leerkrachten zich bewust zijn van de **mogelijkheden** van deze leerlingen en niet vooraf beperkingen opleggen. Een leerkracht vermeldde het volgende: *“We hoorden telkens van de leerkrachten van GeO ‘Dat gaan ze niet kunnen in het BuO.’”* Leerkrachten in het BuO kunnen vaak beter inschatten wat hun leerlingen kunnen en zijn hierin meer ervaren. Een volgende uitdaging is werken aan de bereidheid om los te komen van strikte handleidingen, tijdslimieten en vooraf bepaalde doelen. Dit vergt het vermogen om te **durven experimenteren** en **flexibel** te zijn, bijvoorbeeld in het lesgeven.

Ook ouders zien de meerwaarde van de aanpak van de school. Ze verwijzen naar de **expertise** van het **BuO** die wordt toegepast in het GeO. De individuele aanpak vanuit het BuO vertrekt vanuit het kind en

wat hij/zij nodig heeft en minder vanuit de vooropgestelde doelen die door elke leerling behaald moeten worden: *De school en leerkrachten kijken naar je kind en wat het beste bij hem past.*

Ze merken duidelijke **opbrengsten** bij hun kind(eren). Zo benadrukt de moeder van A. dat haar kind nu met meer plezier naar school gaat, zichzelf kan zijn en zich openstelt. Ook een andere moeder zag haar kind veranderen.

Toen mijn dochter hier kwam zei ze tegen mij: 'A. heeft autisme, ik denk dat ik dat ook heb'. En wij hadden daar nog nooit over gesproken. Ze heeft ook veel aansluiting met de klasgroep. Hier mag ze zijn wie ze is. Op deze school is ze een deel van de ketting.

De moeders geven aan dat een belangrijk aspect van de samenwerking is dat de kinderen leren om samen te leren met hun leeftijdsgenoten ongeacht hun achtergrond of SOB. Ze merken op dat de leerlingen uit GeO minder veroordelend zijn.

Ook de twee leerlingen hebben het over 'hun school' en dat het belangrijk is dat je bij iedereen terecht kan in de school. Ze noemen hier expliciet de zorgjuf/kindercoach en de twee directeurs.

Ik vind haar belangrijk, dat kinderen altijd terechtkunnen bij de juf als er problemen zijn op school. Zij zorgt daar ook voor omdat ze kindercoach is op school. Je kan naar haar gaan met je twijfels, ruzies met vrienden.

Ambities en uitdagingen: Een blik op de toekomst

De school koestert aspiraties die de kern vormen van haar toekomstige ontwikkeling en groei. Een van de voornaamste ambities is het realiseren van een schoolinrichting die de algehele werking van de school effectief ondersteunt. Zo wil het schoolteam graag inzetten op de verbouwing van hun school.

Ook de ouders benoemen dit als aandachtspunt. Door de recente verhuizing staat de infrastructuur nog niet op punt. De klassen krijgen les in containerklassen en dat is niet ideaal voor leerlingen met bijvoorbeeld ASS. De ruimte is te beperkt en er zitten veel leerlingen in de klas.

Het idee is heel mooi en eenmaal de werking goed op zijn poten staat denk ik dat het iets heel goed is. Ik merkte wel dat het in het begin veel aanpassen was en de school was nog op zoek. De leerlingen zitten nog in containers. De containers zijn ook kleiner dan de vorige klas op de vorige school. Ik denk wel dat er nog aanpassingen moeten gebeuren om aande noden van de kinderen te beantwoorden. Maar ze werken er wel aan.

De school streeft verder nog naar de versterking van haar klasunieke werking en graadklassensysteem. Daarbij willen ze blijven inzetten op een hechte, familiale school waarin de gemeenschap en de samenwerking tussen leerkrachten als team centraal staan. Het droomscenario voor de school omvat het hebben van eigen leerondersteuners in de school. Dat zou echt een positieve bijdrage leveren aan de ervaren werklast van het team. In het algemeen ervaart het schoolteam wel veel werkdruk.

Waar de school nog tegenaan loopt zijn enkele praktische drempels zoals de dubbele kost waarmee ze geconfronteerd worden als 'inclusieschool' (bestaande uit 2 aparte entiteiten). Een voorbeeld hiervan is het administratiepakket (voor zowel leerlingen als personeel) waar twee keer voor betaald moet worden.

Dat is een enorme kost (2 keer 1800 euro). Voor een kleine school weegt dat echt.

De school noemt tot slot nog enkele concrete uitdagingen die hun werking in het gedrang kan brengen. Zo wordt verwezen naar het beeld dat soms heerst over een inclusiewerking, met name dat de kwaliteit van het onderwijs mogelijk niet voldoet aan de verwachtingen vooral voor de leerlingen uit het GeO. Dit vereist dat de school zich zal moeten bewijzen wat betreft de kwaliteit van de uitstroom van de leerlingen.

De kleinschaligheid van de school wordt gezien als een factor die bijdraagt aan het succes van de samenwerking. Een andere uitdaging is daarbij het bewaken van de instroom van leerlingen en het handhaven van een evenwichtige verhouding tussen leerlingen uit het BuO en het GeO. Een te grote instroom van leerlingen met ernstige ondersteuningsnoden kan de werking van de school bemoeilijken. De school streeft ernaar om een buurtschool te zijn en gelooft dat een gezonde mix van leerlingen bijdraagt aan een effectieve leeromgeving. Het vinden en behouden van gekwalificeerd personeel vormt tot slot een bedreiging voor de uitvoering van de dagdagelijkse schoolwerking en de kwaliteit van het onderwijs.

Stappen richting inclusief onderwijs

De school legt een sterke nadruk op inclusie waarbij de leerlingen met SOB niet worden gezien als 'anders'. Op schoolniveau vormen de leerkrachten en leerlingen één gemeenschap en wordt alles gezamenlijk georganiseerd. Maar ook tijdens de lessen zelf zetten de leerkrachten zich actief in om een inclusieve omgeving te creëren. Voor wiskunde en Nederlands worden niveaugroepen gevormd om zo goed mogelijk in te spelen op de noden van de leerlingen. Tijdens het projectwerk en het stiepelen (zie hoger) worden de leerlingen ingedeeld in gemengde groepen om samen voor verschillende thema's te leren van en met elkaar.

De school probeert ook verder te denken dan ondersteuning uitsluitend voor leerlingen met een attest of verslag. Ze stellen de ondersteuning open voor alle leerlingen die daar op een bepaald moment nood aan hebben. Binnen het BuO richten zij type basisaanbod en type 9 in, maar ook andere leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte kunnen op de school terecht. De school hecht daarbij veel belang aan de expertise van het buitengewoon onderwijs. Ze streven hierbij naar een verschuiving in perspectief waarbij het BuO niet wordt beschouwd als een laatste redmiddel, maar eerder als een opstap naar inclusie.

Ik ben zeker niet tegen inclusie, maar ik ben ook overtuigd van de meerwaarde van het buitengewoon onderwijs. Ik zie het als een systeem waar leerlingen met nood aan ondersteuning de kans krijgen om even op adem te komen. Hier kunnen we de basis terug sterk genoeg maken zodat we ze gewapend terug kunnen geven aan het gewoon onderwijs. Zo zijn ze sterk genoeg om probleemoplossend te werken, om te leren kennen wie ze zijn, wat ze kunnen.

Tips voor andere scholen

1. **Flexibele aanpak:** Wees bereid om flexibel te zijn en aan te passen aan veranderende omstandigheden. Begrijp dat niet alle initiatieven meteen succesvol zullen zijn, maar dat doorzettingsvermogen en aanpassingsvermogen cruciaal zijn voor succes op lange termijn.
2. **Transparante communicatie:** Communiceer open met alle belanghebbenden inclusief leerkrachten, ouders en leerlingen over de voordelen en doelstellingen van de samenwerking. Creëer een gemeenschappelijke visie om het gevoel van eenheid te versterken.

3. **Zet in op talenten van leerlingen, leerkrachten en ouders:** Zorg ervoor dat iedereen in het onderwijssysteem de kans krijgt om zijn of haar talenten te benutten. Dit betekent dat leerlingen gestimuleerd worden om hun interesses en sterke punten te ontdekken, dat leerkrachten ondersteund worden in hun professionele ontwikkeling en dat ouders betrokken worden bij het onderwijsproces op een manier die past bij hun talenten.

Meer informatie?

Website van de school: <https://mijnoogappel.be/>